समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation



নৱম শ্ৰেণীৰ পাঠ্যপুথি

সমাজ বিজ্ঞান

ইতিহাস

পাঠ - ২

ভাৰতীয় জাতীয়তাবাদৰ উন্মেষণ

অংশ – ২

অনামিকা দাস

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation



(গ) প্রার্থনা সমাজ :

- ১৮৬7 চনত মহাৰাষ্ট্রত কেশব চন্দ্র সেনে (১৮৩৮-১৮৮৪) প্রার্থনা সমাজ আৰম্ভ কৰিছিল।
- ইয়াক ব্রহ্ম সমাজৰ আৰ্হিত নির্মাণ কৰা হৈছিল।
- প্রার্থনা সমাজে সমাজ সংস্কাৰৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল আৰু ইয়াৰ প্রভাৱ দক্ষিণ ভাৰতলৈ বিয়পি পৰিছিল।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

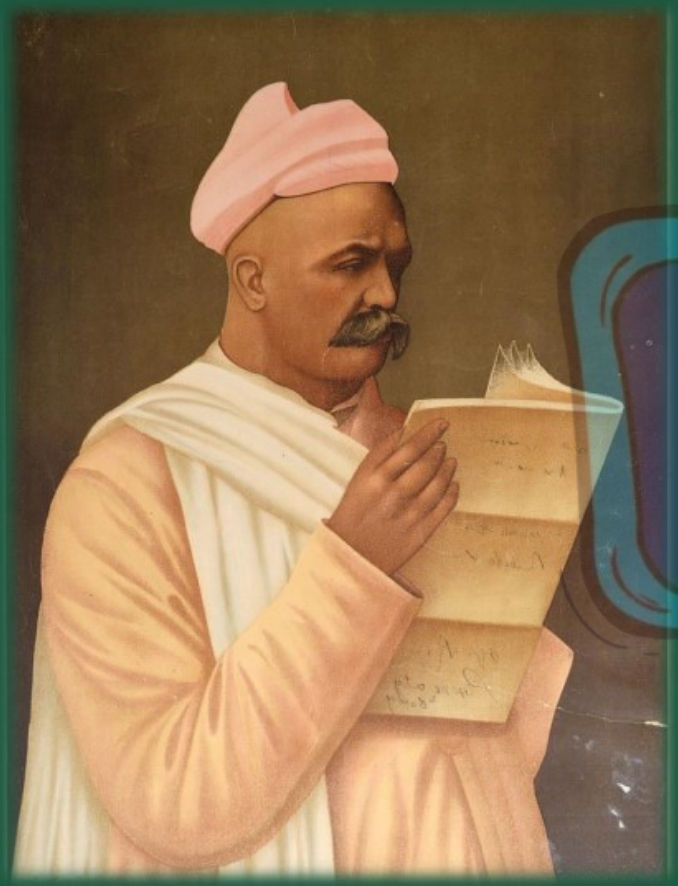

- প্ৰাৰ্থনা সমাজৰ আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ সংস্কাৰক আছিল ন্যায়াধীশ মহাদেৱ গোবিন্দ ৰানাডে (১৮৪২-১৯০১)।
- ৰানাদে নামদেৱ, টুকাৰাম, ৰামদাসৰ দৰে নৱবৈষ্ণৱী ভক্তি সন্তসকলৰ পৰা প্ৰেৰণা লাভ কৰিছিল।
- মানুহৰ উত্থান আৰু সমাজৰ প্ৰগতিৰ বাবে কাম কৰিছিল।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- ৰানাডেৰ এই প্ৰচেষ্টাৰ ফলত বিধৱা পুনৰ বিবাহ সংস্থা আৰু ডেকান এডুকেচন ছ'চাইটি গঠন হয়।
- তেওঁৰ প্ৰচেষ্টাত বিধৱা বিবাহ সংস্থা আৰু দাক্ষিণাত্য শিক্ষা সমাজ স্থাপন কৰিছিল।
- কুটিৰ উদ্যোগ স্থাপন কৰি মহিলাসকলৰ বাবে কৰ্মসংস্থাপনৰ সুযোগো প্ৰদান কৰিছিল।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- নিৰক্ষৰ আৰু অনুন্নত লোকৰ বাবে অনাথ আশ্রম আৰু নৈশ বিদ্যালয়ো স্থাপন কৰিছিল।
- প্রার্থনা সমাজৰ কার্যকলাপে দক্ষিণ ভাৰতত জাতীয়তাবাদক প্রসাৰিত কৰিছিল।

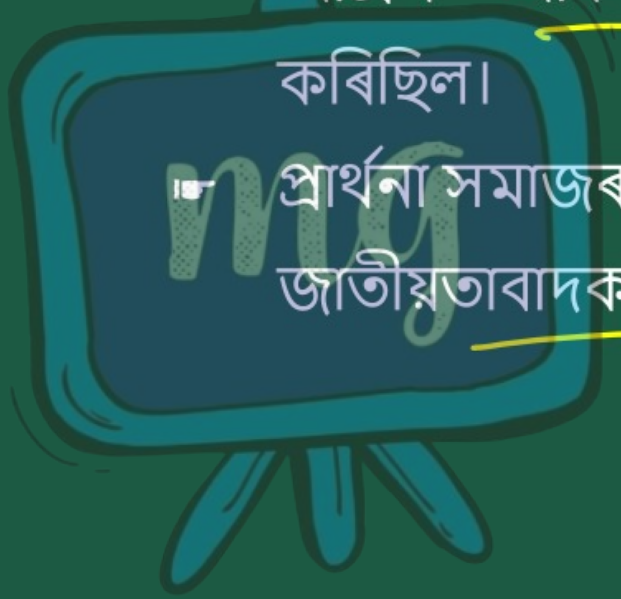

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

(ঘ) ৰামকৃষ্ণ মিছন :

☛ ৰামকৃষ্ণ পৰমহংসৰ (১৮৩৪-১৮৮৬) মতবাদক কেন্দ্ৰ কৰি ৰামকৃষ্ণ মিছন প্ৰতিষ্ঠা কৰা হৈছিল।

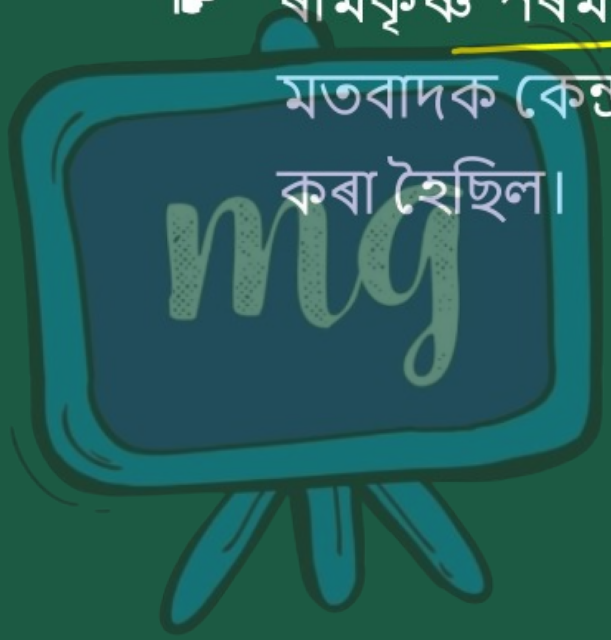

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

ৰামকৃষ্ণ পৰমহংস —

- সৰল আৰু ধর্মপৰায়ণ মানুহ।
- তেওঁৰ শিক্ষাই বহু সংখ্যক অনুগামীক আকর্ষণ কৰিছিল।

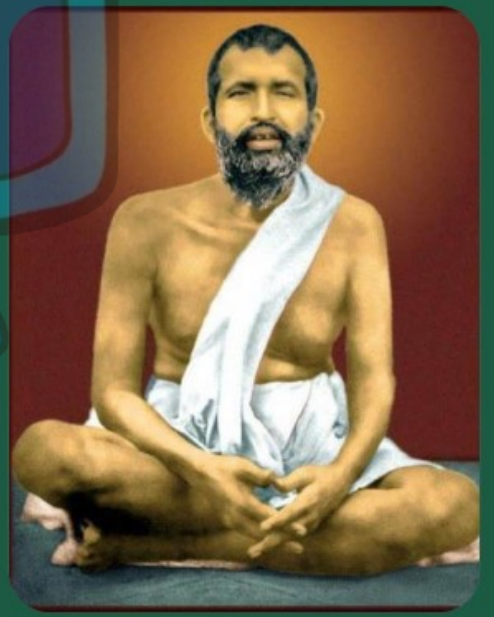

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation



স্বামী বিবেকানন্দ —

- নৰেন্দ্রনাথ দত্ত (১৮৬৩-১৯০২) নামেৰেও জনাজাত।
- ৰামকৃষ্ণ পৰমহংসৰ শিষ্য।
- ৰামকৃষ্ণৰ মৃত্যুৰ পিছত বিবেকানন্দই ১৮৯৭ চনত ৰামকৃষ্ণ মিছন প্রতিষ্ঠা কৰে।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation



☛ তেওঁৰ মূল লক্ষ্যসমূহ —

- হিন্দু ধর্মৰ প্রকৃত বার্তা প্রচাৰ কৰা
- স্বদেশ প্রেমৰ সঞ্চাৰ কৰা
- আত্মবিশ্বাস জাগ্রত কৰা
- আধ্যাত্মিকতাৰ বিকাশ সাধন কৰা

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- বিবেকানন্দই ভাৰতীয়সকলক একত্ৰিত কৰি বিশ্বজুৰি ভাৰতীয় দৰ্শন আৰু আধ্যাত্মিকতাৰ মূল্যবোধ প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ কাম কৰিছিল।
- বিবেকানন্দই তেওঁৰ ভাষণৰ জৰিয়তে ভাৰতৰ সংস্কৃতি আৰু ঐতিহ্যৰ প্ৰতি গৌৰৱৰ বীজ সিঁচিছিল।
- ১৮৯৩ চনত চিকাগোৰ বিশ্ব ধৰ্ম সভাত তেওঁৰ বক্তৃতাই আমেৰিকাৰ জনসাধাৰণৰ বিবেকক আলোড়িত কৰিছিল।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

(ঙ) থিয়’ ছফিকেল ছ'চাইটি :

☛ ১৮৭৫ চনত নিউয়র্কত প্রতিষ্ঠা হোৱা এখন আন্তঃৰাষ্ট্রীয় সমাজ।

☛ ১৮৮৫ চনত মাদ্রাজত এটা শাখা মুকলি কৰা হয়।

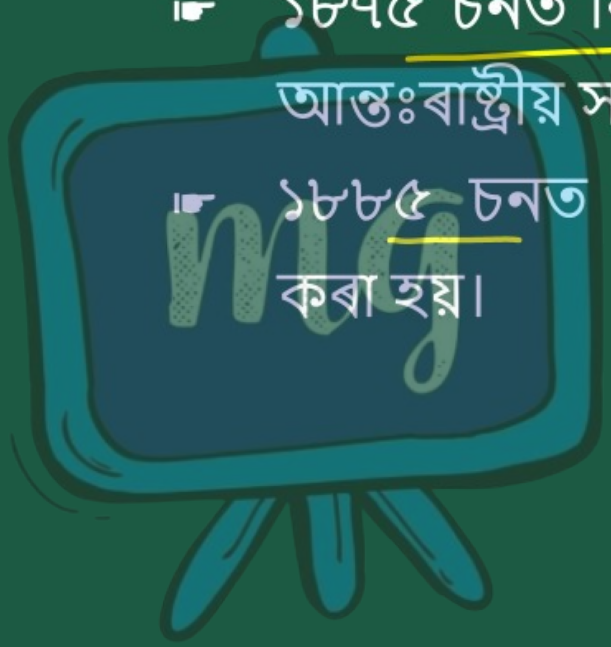

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

☛ এনি বেছাণ্টে (১৮৪৭-১৯৩৩) ভাৰতত এই ছ'চাইটিক জনপ্ৰিয় কৰি তোলে।



समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- ১৮৯৩ চনত বেছান্ত এই ছ'চাইটিৰ কামত আহি মাদ্ৰাজত উপস্থিত হৈছিল।
- সমাজ সেৱাৰ জৰিয়তে বেছান্তে ভাৰতীয় সভ্যতা সংস্কৃতি পুনৰুজ্জীৱিত কৰাৰ লক্ষ্য লৈছিল।

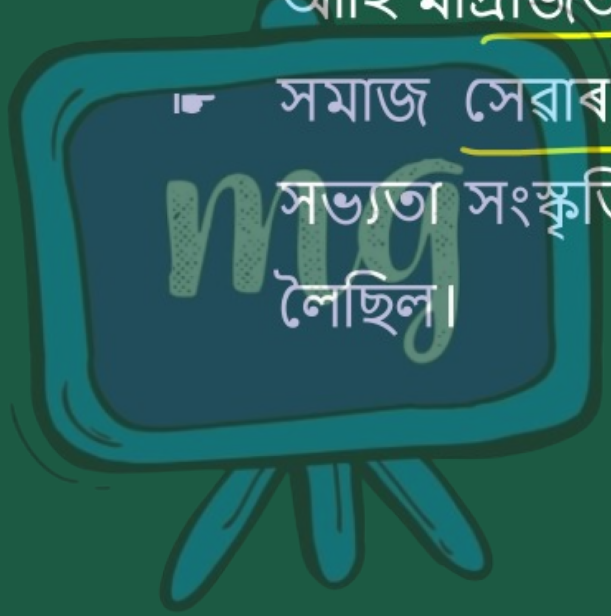

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

☛ ১৮৯৮ চনত তেওঁ বাৰাণসীত কেন্দ্ৰীয় হিন্দু বিদ্যালয় আৰম্ভ কৰে, যিখন বিদ্যালয় পিছলৈ ১৯১৬ চনত বেনাৰস হিন্দু বিশ্ববিদ্যালয়লৈ পৰিণত হয়।

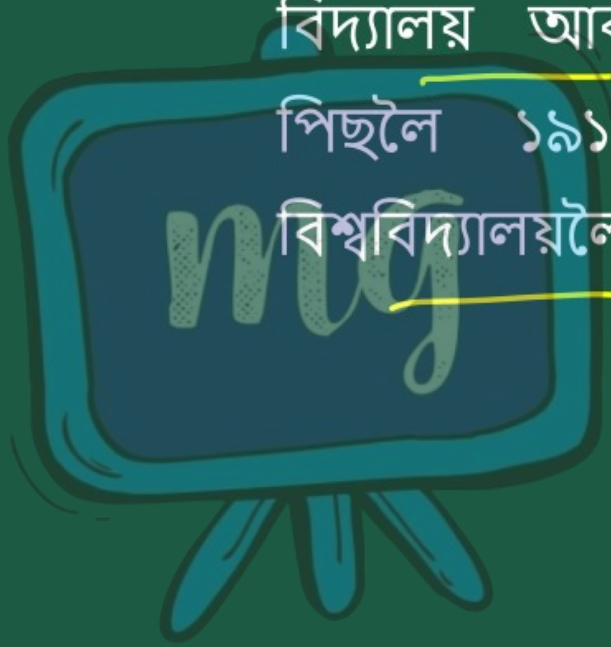

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation



- এনি বেছাণ্টে ভাৰতক ভাল পাইছিল আৰু শিক্ষিত ভাৰতীয়সকলৰ মাজত জাগৰণ আৰু জাতীয় আৱেগক অনুপ্ৰাণিত কৰিছিল।
- ১৯১৬ চনত বেছাণ্টে আত্মশাসনৰ বাৰ্তা প্ৰচাৰৰ বাবে হোম ৰুল লীগ আৰম্ভ কৰে।
- ১৯১৭ চনত ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছৰ প্ৰথম মহিলা সভানেত্ৰী আছিল।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

(চ) আলীগড় আন্দোলন :

☛ আধুনিক শিক্ষাৰ প্ৰসাৰ আৰু ভাৰতীয় মুছলমানসকলৰ মাজত জাতীয়তাবাদৰ বিকাশৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰা।



- ছাৰ চৈয়দ আহমেদ খান আছিল কেন্দ্রীয় ব্যক্তি।
- তেওঁৰ মতে শিক্ষা হৈছে সামাজিক জাগৰণৰ সর্বোত্তম মাধ্যম।
- ১৮৬৪ চনত ছাৰ চৈয়দে গাজীপুৰত এখন ইংৰাজী মাধ্যমৰ বিদ্যালয় প্রতিষ্ঠা কৰে।
- ১৮৬৫ চনত তেওঁ আলিগড়ত এখন বিজ্ঞান সমিতি গঠন কৰি ইংৰাজী গ্রন্থ উর্দুলৈ অনুবাদ কৰে।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

☛ ১৮৭৫ চনত তেওঁ আলিগড় মহম্মদদান এংলো ইণ্ডিয়ান কলেজ প্রতিষ্ঠা কৰে।



समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

☛ ১৯২০ চনত এই মহাবিদ্যালয়খন আলিগড় মুছলিম বিশ্ববিদ্যালয়লৈ পৰিণত হয়।





समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

৪. বাতৰি কাকতৰ ভূমিকা

- ইংৰাজী মাধ্যমত বাতৰি কাকতৰ জৰিয়তে ভাৰতবৰ্ষত সংবাদপত্ৰৰ আৰম্ভণি হৈছে।
- এই কাকতসমূহে ইউৰোপীয়সকলৰ বৌদ্ধিক প্ৰয়োজনীয়তা পূৰণ কৰিছিল।
- ভাৰতীয় জনমত প্ৰায়েই প্ৰতিফলিত হোৱা নাছিল।
- শিক্ষিত ভাৰতীয়সকলে প্ৰেছৰ শক্তি উপলব্ধি কৰিছিল।

- ঊনবিংশ শতিকাত স্থানীয় ভাষাৰ বাতৰি কাকতৰ দ্ৰুত উত্থান ঘটিছিল।
- এই বাতৰি কাকতবোৰে থলুৱা মানুহৰ দুখ-কষ্টৰ মাত মাতিছিল।
- স্থানীয় ভাষাৰ প্ৰেছে ব্ৰিটিছ সাম্ৰাজ্যবাদক উদঙাই দিছিল।
- জাতীয়তাবাদ সাধাৰণ মানুহৰ মাজলৈ বিয়পি পৰিছিল।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

☛ ব্রিটিছ চৰকাৰে ভাৰতীয় প্রেছৰ ওপৰত আইনী বাধা আৰোপ কৰিছিল। ১৭৯৯ চনত প্রেছ ৰেগুলেছন প্রয়োগ কৰি লর্ড ৱেলেছলিয়ে ভাৰতীয় বাতৰি কাকতত স্বাধীনতা হৰণ কৰিছিল।

☛ ১৮৩৫ চনত অস্থায়ী গৱর্ণৰ জেনেৰেল চার্লছ মেটকাফে প্রেছৰ নিষেধাজ্ঞা বাতিল কৰে।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation


Amrita Bazar Patrika

Preventive Detention Needed For Security
Home Minister's Plea
No Communist Detained In Bengal, Says Katju

Red M. P. Asked To Quit House
PARTY MEMBERS WALK OUT
Sequel To Allegation Of Unfairness Against Speaker

London-Bombay Jet Service From Aug. 11

Shots From The Gallery

Supply Of Crude Oil To Europe
U. S. Agency Halts Financing: Protest Against Overcharging

Second Stage In Kashmir Talks

Tariff Bill Returned

TANKS STAND BY IN CAPITAL AS PRECAUTION
Ghavam Prepares To See Shah To Receive Mandate

Anglo-Iranian Oil Dispute

ENGLAND 292 FOR SEVEN WICKETS IN 1ST INNINGS
16TH TEST CENTURY FOR HUTTON
Fine Bowling By Divecha; Sen's Brilliant Wicket Keeping

WHITE

BRIGHT

SUNLIGHT SOAP

- স্থানীয় ভাষাৰ প্ৰেছে ব্ৰিটিছ নীতিৰ সমালোচনা কৰিছিল।
- ঔপনিৱেশিক শাসকৰ বিৰুদ্ধে জনমত গঢ়ি তুলিছিল।
- বংগৰ পৰা প্ৰচাৰিত বাতৰি কাকতসমূহে মূল ভূমিকা পালন কৰিছিল, যেনে বঙ্গদৰ্শন, সঞ্জীৱনী, আৰ্য্যদৰ্শন, আৰু অমৃত বাজাৰ পত্ৰিকা আদি।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- ১৮৬১ চনৰ পিছত সমগ্ৰ ভাৰতত দুৰ্ভিক্ষৰ সৃষ্টি হৈছিল, যাৰ ফলত বহু মানুহৰ মৃত্যু হৈছিল।
- ভাৰতীয় বাতৰি কাকতসমূহে লৰ্ড লিটন (১৮৭৬-১৮৮০)ৰ অধীনত ব্ৰিটিছ চৰকাৰে সকাহ প্ৰদান নকৰাৰ সমালোচনা কৰিছিল।



समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- প্ৰতিশোধ হিচাপে লৰ্ড লিটনে ১৮৭৮ চনৰ প্ৰেছ আইন গৃহীত কৰে।
- এই আইনখনে স্থানীয় ভাষাৰ প্ৰেছত তীব্ৰ আঘাত হানিছিল, যাৰ ফলত বহুতো ছপাশাল বন্ধ হৈ পৰিছিল।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- হিন্দু (মাদ্ৰাজ), কেশৰী (বম্বে), অমৃত বাজাৰ পত্ৰিকা (কলকাতা) আদি বাতৰি কাকত বন্ধ কৰি দিয়া হ'ল।
- আইনখনৰ নিষেধাজ্ঞাৰ পৰা হাত সাৰিবলৈ অমৃত বাজাৰ পত্ৰিকা ইংৰাজীলৈ সলনি হয়।

- ১৮৭৮ চনত লর্ড লিটনে অস্ত্র আইন গৃহীত কৰে।
- এই আইনখনে ভাৰতীয়ক অস্ত্র ৰখাত নিষেধাজ্ঞা আৰোপ কৰিছিল।

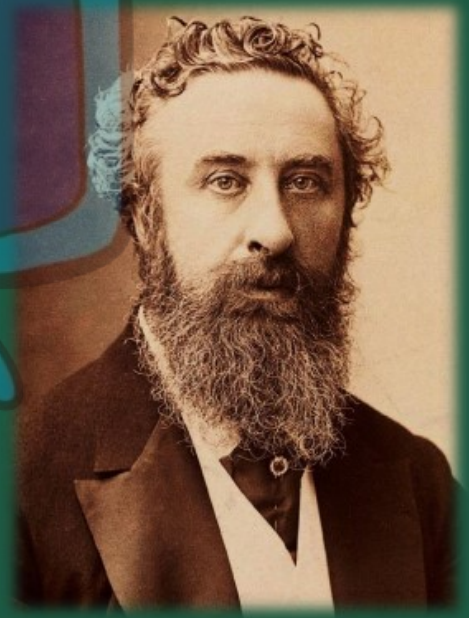

- লিটনে গৃহীত কৰা আইনসমূহ ভাৰতত ইউৰোপীয়সকলৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য নাছিল।
- সেইবোৰ কৰ্ৱল ভাৰতীয়ৰ বাবেহে আছিল।
- লিটনৰ প্ৰতিক্ৰিয়াশীল নীতিয়ে ব্ৰিটিছ শাসনৰ প্ৰকৃত স্বৰূপ উদঙাই দিলে।

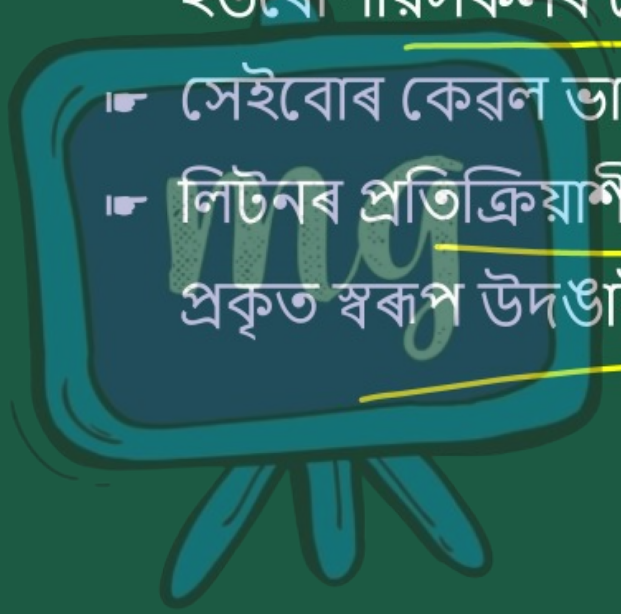

- প্ৰেছ আইন আৰু অস্ত্ৰ আইন দুখনে ভাৰতীয়সকলৰ মাজত তীব্ৰ প্ৰতিক্ৰিয়াৰ সৃষ্টি কৰিছিল।
- ভাৰতীয়সকলে নিজৰ আত্মসন্মান ৰক্ষাৰ বাবে অগ্ৰসৰ হৈছিল।

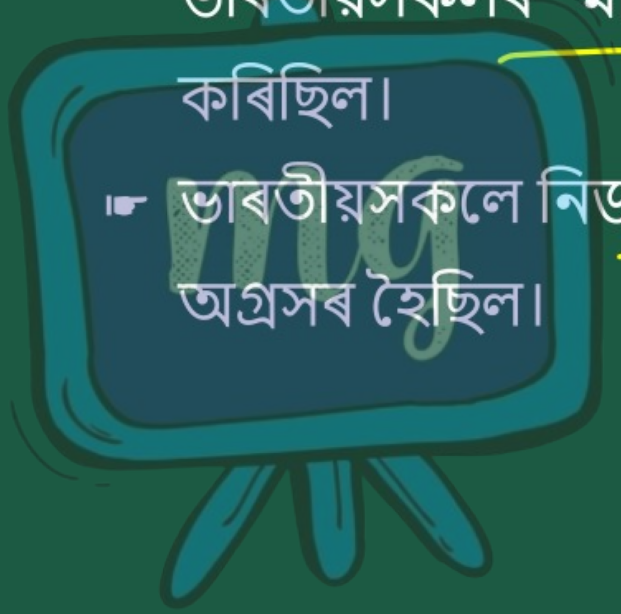

মূল্যায়ন

১) আর্যসমাজ কোনে প্রতিষ্ঠা কৰিছিল ?





২) বৃটিছ আমোলৰ এখন দেশীয় সংবাদপত্রৰ নাম লিখা।